

Panel rasprava: Kako dobro upravljati agencijama?

Doc.dr. Anamarija Musa, Pravni fakultet u Zagrebu
Pravo na dobru upravu u hrvatskoj praksi
Konferencija GONG-a, 26. travnja 2013.

Projekt „Zajedno protiv korupcije“ financiraju:

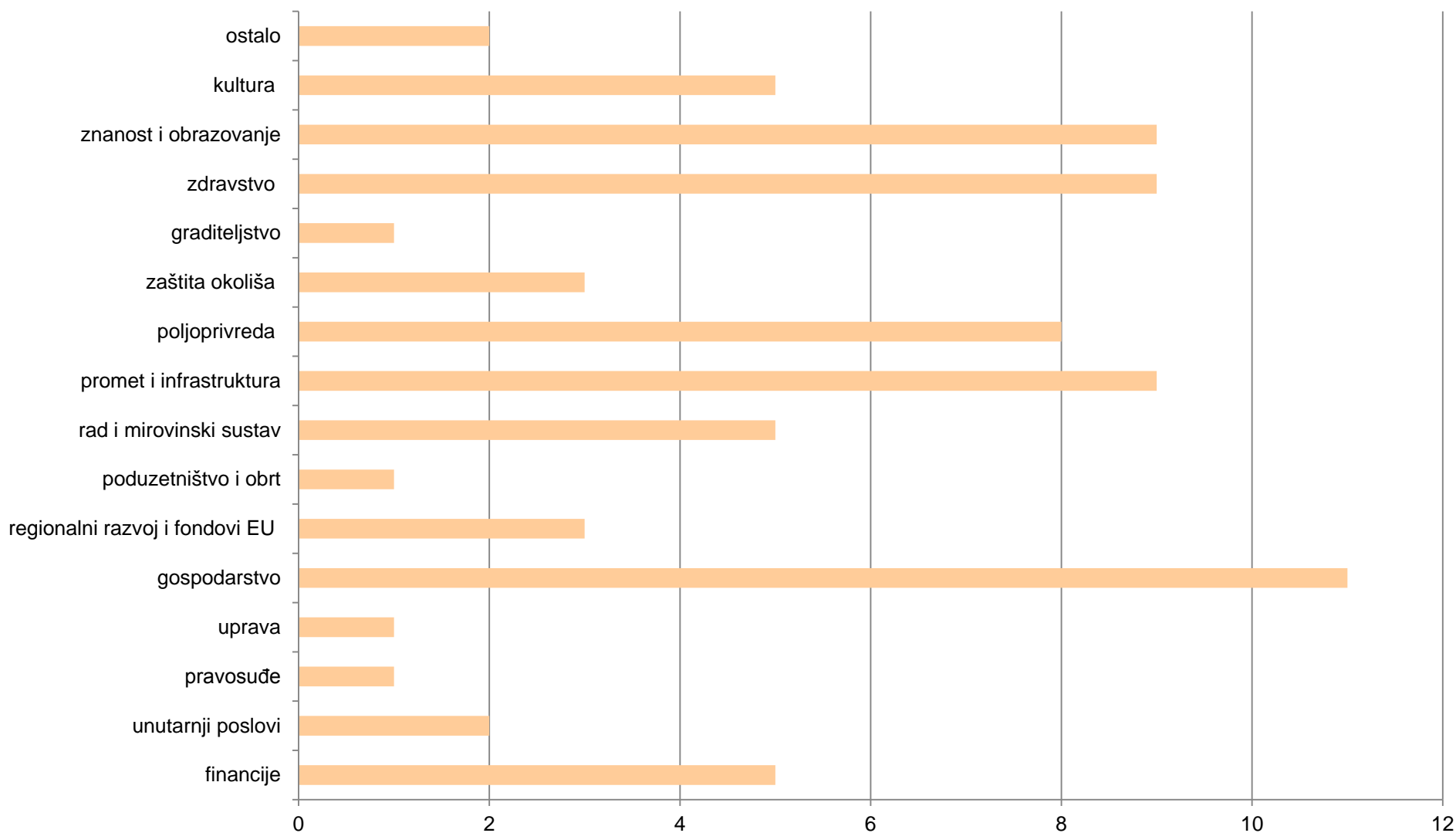
Agencije kao obilježje suvremenog upravljanja

- velik broj agencija od 1980-ih u mnogim zemljama, posebno europskim, kao i u EU
 - strukturno odvojena tijela, s pravnom osobnošću
 - specijalizirana i profesionalna, fleksibilna
 - regulatorne i izvršne agencije
 - motiv: *NEOVISNOST I EFIKASNOST TEMELJENE NA STRUČNOSTI*
 - izuzimanje od direktne i konstantne političke kontrole jedna je od temeljnih svrha agencijskog modela, a ona se nadomješta drugim oblicima odgovornosti – *financijske, pravne, odgovornosti za rezultat, te političko-demokratskog nadzora*
 - od 2008. godine u svim europskim zemljama agencije se reformiraju i revidiraju te se uvode novi standardi i regulacija

Agencije u Hrvatskoj

- postojale i ranije, ali znatno povećanje broja u procesu europeizacije (od 2001-2004, te 2005-2008)
- zahvati 2010 - smanjenje, 2012 – prikupljanje podataka
- trenutno **75 agencija**, uz smanjenje u posljednje tri godine
- ključno: agencije **nisu prepoznate** kao poseban institucionalni oblik koji zahtijeva regulaciju i posebne oblike kontrole
 - stoga **čitav niz problema** u upravljanju
 - otvaranja prostora za negativne pojave (netransparentnost, pritisci interesnih skupina, sukob interesa, neefikasnost, nedovoljna samostalnost u odlučivanju, preklapanje poslova, osnivanje i krojenje agencija prema potrebama trenutnih okolnosti i osoba, agencije kao sinekure)

Broj agencija prema resorima (N= 75, stanje 31.12.2012.)

Agencije u Hrvatskoj - problemi

- **nepostojanje pravne regulacije** koja bi uvažila posebnosti i potrebe agencija
 - različit oblik i način osnivanja te upravljačka struktura
 - različit način imenovanja - pretjerano politizirani
 - neujednačena primjena horizontalnih propisa (o sukobu interesa, o financijskim kontrolama, o javnim službenicima, pristupu informacijama)
- **sistemska**
 - nepostojanje smjernica za osnivanje i evidencije agencija
 - nedovoljni kapaciteti matičnih ministarstava da usklađuju i povezuju organizacije u svom resoru (jedina kontrola putem upravnih vijeća)
 - vrlo negativan image u javnosti
- nepostojanje **instrumenata za upravljanje** agencijama – odgovornosti za rezultat/mjerenje učinka, evaluacija, etičkih kodeksa, jasnih procedura za zapošljavanje i definiranje plaća
- Za temeljite promjene potrebna politička volja, resursi, paralelna reforma državne uprave

NOVI EUROPSKI Standardi dobrog upravljanja agencijama

- ***osnivanje i prestanak rada***
- procjena učinka prije osnivanja agencije
- periodične evaluacije rada agencija
- ***osiguranje neovisnosti i profesionalnosti***
- odredbe o načinu imenovanja i razrješenja vodstva agencije koje jamče neovisnost i stručnost
- određivanja indikatora učinka za čelnike te razine kompetencija članova upravnih vijeća
- regulacija sukoba interesa, etičkog ponašanja te transparentnosti
- politika upravljanja ljudskim resursima
- ***učinkovitost i odgovornost za rezultat***
- **uključivanje dionika**
- višegodišnji programi rada
- jednogodišnja izvješća
- kvaliteta mrežnih stranica
- unutarnja i vanjska revizija
- utvrđivanje ključnih kriterija izvedbe
- procedure za sprječavanje prijevара
- primjena finansijskih propisa
- budžetiranje prema aktivnostima
- planiranje resursa